

STISKA JEZIKA

Niko Grafenauer

BREZ PRIBEŽALIŠČA

Ne iščite,
obkroženi z nevarnostmi,
poti, po kateri bi se povzpeli
do tistega, kar vam je blizu, daleč
na mirni, z upi obsijani vrh, da se razgledate
po sivi, kot grom razlegajoči se praznini bogov.
V negibnosti, ki ji na zunaj prestoluje gorski sneg,
se sunek za sunkom iztekajo razoroženi vetrovi.

Obdana s kuščarji v razslojeni pokrajini,
v skrušeni družbi mrtvega peska,
ki se samo z imenom vzdiguje do sebe,
visoko v naščuvanem krogu,
si oddihuje zavest.

Stojite pred razdraženim občestvom,
obremenjeni s svojo prisotnostjo,
brez pribežališča,
vse vas izdaja.

MOLK

Med besedo
in tisto, kar pomeni,
med žive s smrtjo v ozadju
in pozabljenje, ki lega list za listom,
med krik
in praznino, polno nasilja,
pada molk.

V razrahljani senci,
ki na vrtovih prekriva
strmo jesensko gnilobo,
med dvema valoma magnetne zemlje,
se začne kot na mrtvi vodi
v krogih
odgrinjati samo živo srce smrti.

V zatišju se kot v negibnem oblaku
spočne neizrekljivo tesnobna misel;
skozi priprta vrata prebada temo
le tenek pramen zavesti.

Sam si po dežju,
medtem ko se spuščamo
v mrko premirje prvin
brez odgovora, ki je v mrtvem glasu zvona
edina tolažba.

Pred tvojimi nogami svet vse bolj temni
in tudi tisti, ki so živi,
se iztečejo še za časa.

SPREMEMBE

Z leti, tako je rečeno,
smo zavrgli resnico, ustanovljeno zato,
da obstoji še druga možnost,
in se razšli v samoto.

Smisel, zmerom na svojem mestu,
v središču vsega,
razpada od netočnosti in
na zemlji se z menjavanjem postav
gode spremembe.

V sršččem, s senco prepojenem zraku,
stojiš kot trdovratno materino znamenje sveta
in mimo tvojih oči drsijo dobe,
a si preblizu mrtvih,
da bi lahko občutil smrt.

Pozneje, v mraku,
v kakršnem se je spočel ogenj,
dorasteš,
zakaj smisel je tudi oče nesmisla.

MISEL

Žetvena doba je, kdor se spominja,
notranja osvoboditev smrti,
trdovratna lepota v ušesu, ki zmaguje
v strjenem vetru: dopušča
vsaj malo žrtvovanja.

Prikazni, porojene iz nesporazuma v nas,
razpadajo od nedoločljivosti,
samo prah je tako visok in težak,
ne ostajajo,

Poletni dež z nenadno kretnjo
preobrazi svet.
V hiši na vse strani, kamor odhajaš,
se izpolnijo zadnje prerokbe.

Misel pa je, kakor pravimo,
v molk segajoči začetek.

TI IN TI

Ti hodijo po cestah,
prah se jih oprijema kot starost,
ti so iz mraka in posedajo na pragu.
Mrke vode se kot težke jate pregibajo mimo.

Gozd pa
stoji kot potopljen.

Ti so izginili v njem,
ko so se prepustili svojim mislim.
Ti v maskah, ki za njimi ni obrazov, so jih pričakali z mečem.

V deževnih nočeh, ko pogasijo luči,
se zgrinjajo hude podobe na obod dežele.

Čas pa je vseobrazen
kot resnica,

pripravljen na nova izdajstva.

KAČA

Prah, ki drhti kakor presežek tišine,
prah, vzdigujoč se više kakor lepota sveta,
prah na vrhuncu, ko prestopa iz sebe v praznino,
a se še isti hip znenada kot prešinjen s težo
spet zlekne vase, prekrivajoč vse, kar bi se moralo
izraziti v tem nenaklonjenem času,

prah prah,
s predmeti sporazumevajoči se prah
v namrščeni sobi,
kjer se kot vez med svetlobo in zlom
iz svitka brezimnosti
razvije kača, zaustavljena
sredi nedoločljivega nagiba, os
iz prahu, se spominjam.

POETIKA

Jesen piči z grozo na jeziku,
odmevi ti zagradijo pot,
kamorkoli zakličeš.

Samo z mislijo lahko sežeš do zasneženih gora.

Vidiš, kako iz negibne vaze odpleše njena oblika
in ti v rokah ostane krotek prah.
Stojiš na vratih, pred tabo je kot zrcalo,
vanj trešči ptič; svet prerašča trava,
ko greš vanj
z novo poetiko,
dišeč po jodu.

KO OPLODIŠ BESEDO

Ko oplodiš besedo z vsem, kar te je,
in razpihaš ogenj,
kot ti je rekel Hegel,
mrtvo zrcalo v hiši,
ki ga oživilja vsaka tvoja kretnja,
nič ne rečeš, storiš,
pobožno razgaljenih misli zazrt v nebo,
kjer krožijo in to neprestano,

beg pod njimi je čas,
kremlji nad izmikajočo se glavo;
kamorkoli seže spomin,
se zaletiš v zgodovino,
posuto z apnom in semeni,
da se izjasniš,
klečeč na tleh, ki so jih vsi zapustili,

važno je namreč, da bo toplo naloženo
vso rusko zimo.